

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग
टंगाल, काठमाडौं

मिति: २०७९।१२।१२ गते।

प्रेस विज्ञप्ति

विषय: अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट विशेष अदालत काठमाडौंमा दायर भएका मुद्दाहरूमा विशेष अदालतबाट भएको फैसलाउपर आयोगलाई चित्त नबुझी सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएको मुद्दा।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट विशेष अदालत, काठमाडौंमा दायर भएका मुद्दाहरूमा विशेष अदालतबाट विभिन्न मितिमा फैसला भएका मध्ये घुस/रिसवत सम्बन्धी मुद्दामा आयोगको निर्णय अनुसार मिति २०७९।१२।१२ गते सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएको विवरण देहायानुसार रहेको छ ।

प्रवक्ता
भोला दाहाल

देहायः

क्र.सं.	प्रतिवादी	मुद्दा	आयोगको मागदाबी	विशेष अदालतको फैसला र आधार	सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन गरिएका आधार
१	सुरेन्द्रबहादुर थापा (वि.अ. को मु.नं. ०७५-CR-०१०७, वि.अ. को फैसला मिति २०७९।२।१६)	घुस/रिसवत लिई भ्रष्टाचार गरेको।	भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा ३(१) बमोजिमको कसुरमा बिगो रु. ५,००,०००।— (पाँच लाख) कायम गरी ऐ ऐनको दफा ३(१) र दफा ३(१)(घ) बमोजिम हुन।	<p>फैसला सफाई।</p> <p>आधार</p> <p>क. सर्वोच्च अदालतबाट विष्णुप्रसाद घिमिरे विरुद्ध सङ्घीय संसद्समेत भएको रिट (०७४-WC-००२०) मा राज्यकोषको रकम बरामद भएको अवस्थामा कसूर ठहर गर्न नमिल्ने; लेखनाथ बुर्लाकोटीविरुद्ध नेपाल सरकार घुस रिसवत मुद्दा (०७३-CR-०६७८) मा बरामदी रकम नै गैरसंवैधानिक भई बिगो कायम गर्न नमिल्ने हुँदा बिगोबिनाको कसुर कानूनी रूपमा अधुरो हुने।</p> <p>ख. नमराज भण्डारीविरुद्ध नेपाल सरकार (ने.का.प. २०७८, अङ्क १, नि.नं. १०६३५) को मुद्दामा फैसलाअनुसार कानूनसम्मत तवरबाट तयार सिडीमात्र प्रमाणग्राह्य हुने।</p> <p>ग. प्रतिवादीले कसुरमा इन्कारी बयान गरेको। उजुरीकर्तासमेतले प्रतिवादीबाट रकम बरामद भएको भनी भन्न नसकेको र वादीका अन्य साक्षीहरूले प्रतिवादीबाट रकम बरामद भएको नभई भन्याडबाट बरामद भएको भनेको।</p>	<p>क. उजुरवालाले उजुरीमा उल्लेख गरेअनुसार ठगी मुद्दामा कास्की जिल्ला जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला उच्च अदालत, कास्कीले शुरु सदर गरेपश्चात् सर्वोच्च अदालतमा जाने डर देखाई उक्त मुद्दामा उन्मुक्ति गराइदिने भनी निज प्रतिवादीले रु. ५,००,०००/- जाहेरवालसँग माग गरेको देखिन्छ। निजले उजुरीकर्तालाई यो कुरा अरू कसैलाई नभन्ने शर्तमा पाँचलाख लिने मनसाय राखी "भरै आउने" भनी रकम लिने सन्दर्भको अडियोसमेत पेश गरेको अवस्था छ भने प्रतिवादीले पाँचलाख रुपैयाँ माग गरी लिएको। उजुरीपूर्वको अडियो, अडियोअनुरूपको उजुरी, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट रकम लिने र बुझाउने कार्यपश्चात् भएका अन्य प्रवेश मुचुल्का, खानतलासी/बरामदी मुचुल्का, रङ्गेहात परीक्षण प्रतिवेदनसमेतले निज प्रतिवादीले घुस/रिसवत मागी लिएको कुरा थप पुष्टि गरेको अवस्था छ। उजुरीपूर्व टेलिफोन वार्तामा पनि सोहीबमोजिमको कुराकानी हुनुका साथै उक्त अडियोको स्क्रिप्ट प्रतिवादीले आफ्नै हो भनी सनाखतसमेत गर्नुले प्रतिवादीले कसूर गरेको कुरा सप्रमाण पुष्टि गरेको अवस्था छ। सर्वोच्च अदालतको पछिल्लो फैसलाले स्टिड अपरेशनको मुद्दामा अन्य सम्बद्ध प्रमाणलाई अनदेखा गर्न नहुने साथै स्वतन्त्र प्रमाणको रूपमा अडियो पनि लिन सकिने कुरा स्वीकार गरेको अवस्थामा निज प्रतिवादीले मुद्दामा सहजीकरण गराइदिने भनी निवेदकसँग बागोनिड गरेको अडियोले घुस लिएर कसूर गर्ने मनसायपूर्ण ढङ्गबाट रकम लिएको पुष्टि भएको छ। यसरी लिएको रकम प्रतिवादीले आयोगको टोली देखासाथ चलाखीपूर्ण ढङ्गबाट लुकाउने प्रयासस्वरूप भर्थाडमुनि कुनामा फाइबरको झोलामा फालेको अवस्थासमेत देखिँदा यी प्रतिवादीले सेवाग्राहीसँग घुस लिएको तथ्य निर्विवादरूपमा खम्बीर भएको छ।</p> <p>ख. प्रतिवादी उपरको आरोपका सम्बन्धमा अन्य प्रमाण हेर्दा निवेदक एक सेवाग्राही हुन् भने प्रतिवादी सेवा दिने कार्यालयका प्रमुख रहेको अवस्था छ। एउटा वैध कामको लागि सेवाग्राहीले कार्यालयमा अनुरोध गर्दा धम्कीपूर्ण ढङ्गबाट आफ्नो पदको दुरुपयोग गरी सेवाग्राहीसँग रकम असुल्ने कार्य सम्पन्न भएको अवस्था छ। उक्त कुरा स्वतन्त्र प्रमाणको रूपमा रहेको टेलिफोन संवाद र सोही संवादअनुरूप रकमसमेत बरामद भएको कुराबाट थप पुष्टि भएको छ। साथै निवेदकसँग भएको कुराकानी प्रतिवादीले आफ्नै भनी सनाखत गरेको अवस्था विद्यमान छ। घुसको रकम लिएको नभई मलाई फसाइएको हो भनी प्रतिवादीले अदालतको बयानमा जिकीर लिए पनि उजुरीकर्ताको अनुसन्धानको क्रममा भएको बयान साथै अदालतमा आएर गरेको बकपत्रमा समेत अडियोमा भएको कुराकानी समर्थन हुने गरी प्रतिवादीले मुद्दामा सहजीकरण गर्ने भनी घुस मागेको र सोहीअनुरूप घुस रकम दिएको भनी बकपत्र गर्नुले पनि निज प्रतिवादीले घुस/रिसवत लिएको कुरा सप्रमाण पुष्टि हुन्छ। प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १०(१)(ख) बमोजिम प्रमाणग्राह्य रहेको अवस्थामा प्रतिवादीलाई सफाई दिइएको त्रुटिपूर्ण छ। उजुरीपूर्व अडियो संवाद हुनु, रकम लेनदेनको कुरा मिलेपछि उजुरी पनु, तत्काल प्रचलित कानूनबमोजिम आयोगबाट रकम बुझी सोही रकम प्रतिवादीबाट बरामद हुनु, अडियो स्वीकार गर्नु, अडियोमा ५ लाख लिनेदिने प्रसङ्ग आउनुसमेतका कारणबाट प्रतिवादीले घुस/रिसवत लिएको कुरा निर्विवादरूपमा पुष्टि भएको छ।</p> <p>ग. वादी नेपाल सरकारका साक्षीहरूले अनुसन्धानका क्रममा तयार कागजात आफ्नै रहेको भनी सनाखत गरिदिएको अवस्थामा प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १०(१)(क) बमोजिम प्रमाणग्राह्य भइरहेको देखिन्छ।</p> <p>घ. सम्मानित सर्वोच्च अदालतले मिति २०७८/१/८ मा उत्प्रेषण रिट (०७४-WC-००२०) को सन्दर्भमा गरेको आदेशको व्यहोरामा "न्याय निरूपण गर्दा हाल मुद्दाको सुनुवाइ अन्तिम भइनसकेका वा न्यायीक प्रकृत्यामा रहेका विवादका सन्दर्भमा अमान्य बदर घोषित अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को</p>

					<p>नियम ३० मा रहेको प्रावधानअनुसार सङ्कलित रकम बरामद गरिएको प्रमाणसम्म ग्रहणयोग्य नहुने हो, केवल यही कारणबाट मुद्दा नै खारेज हुने वा भएगरेका सबै काम कारवाही बन्द हुने होइनन्। मुद्दामा सङ्कलित अन्य प्रमाणको मूल्याङ्कनको आधारमा आरोपदावी ठहर हुने वा नहुने कुराको न्यायीक निरूपण गर्नु नै पर्ने हुन्छ भनी उल्लेख भएको छ। सर्वोच्च अदालतको उपर्युक्त आदेशबमोजिम मिसिल संलग्न अन्य प्रमाण विश्लेषण गरी फैसला गर्नुपर्नेमा सो गरेको नदेखिँदा सङ्कलित अन्य प्रमाणको भार शून्य हुन्छ भनी प्रस्तुत मुद्दाका प्रतिवादीलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ।</p> <p>ड. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग नियमावली, २०५९ को नियम ३० बमोजिम आयोगले उपलब्ध गराएको रकम र सो रकम बरामद भएको बरामदी मुचुल्का, रङ्गेहात मुचुल्कासमेतका प्रमाणहरू प्रमाणको रूपमा ग्राह्य हुन नसक्ने अवस्थामा सम्मानीत सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित रिट (०७४-wc-००२०) को फैसलामा उल्लिखित अन्य प्रमाणहरूको उपलब्धतातर्फ विचार गर्दा उजुरीकर्ताको निवेदन, निजको सनाखत कागज, अदालतमा गरेको बकपत्र, निवेदक र प्रतिवादीबीचमा भएको वार्तालाप, प्रतिवादीले मौका तथा अदालतमा गरेको बयान, स्कृप्ट राइटिङ सुनी प्रतिवादीले गरेको सनाखत बयान एवम् वादी/प्रतिवादीको तर्फबाट उपस्थित साक्षीहरूको बकपत्रसमेतका मिसिल संलग्न अन्य प्रमाणहरूको सापेक्षतातर्फ विचार गरेर न्याय निरोपण गर्नुपर्छ। प्रतिवादीले उजुरीकर्तासँग बागेँनिड गरेर रकम माग गरेको तथ्य उजुरी निवेदन, निजको बकपत्र, स्कृप्ट राइटिङसमेतले पुष्टि गरिरहेको छ। निवेदक र प्रतिवादीबीचको रेकर्डेड आवाज प्रतिवादीले अनुसन्धानका क्रममा उक्त आवाज आफ्नो नरहेको भन्न नसकेको अवस्था छ। रामबहादुर थापा विरुद्ध नेपाल सरकार भएको मुद्दामा विद्युतीय माध्यमबाट सङ्कलित कुराहरूलाई व्यवस्थित र नियमन गर्ने सम्बन्धमा कानूनले थप प्रष्ट मार्ग निर्देशन गर्नु आवश्यक छ; यस पक्षमा खासगरी प्रमाण लिने कुरामा केही अप्रष्टता रहेको कारणबाट द्विविधा उत्पन्न हुन सक्ने अवस्था पनि रहेको छ तर यसको तात्पर्य सि.डी. लगायत विद्युतीय माध्यमबाट सङ्कलित प्रमाणलाई मुद्दामा प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न मिल्दैन भन्ने अवश्य होइन; विज्ञान र प्रविधिको क्षेत्रमा भएको अभूतपूर्व विकास र थपिएका अनेकौँ नवीनतम आयामहरूलाई न्याय निरूपणका सन्दर्भमा अदालतले अनदेखा गर्न नहुने भनी व्याख्या भएको छ (ने.का.प. २०७४, अङ्क ९, नि.नं. ९८८०)। श्याम अधिकारी विरुद्ध नेपाल सरकार भएको भ्रष्टाचार मुद्दामा विज्ञान र प्रविधिको सहायताले आफूसँग घूस रिसवत मागेको बोली बोलेको, फोन वार्तालाई रेकर्ड गरिएको र सोलाई प्रविधिको मद्दतले लिपिबद्ध गरी प्रमाणको रूपमा पेस गरेकोलाई न्याय निरूपण गर्दा महत्वपूर्ण प्रमाणकै रूपमा मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने (ने.का.प. २०७६, अङ्क ८, नि.नं. १०३२३) व्याख्या गरेको अवस्था छ। श्रव्यदृश्य माध्यममार्फत अभिलिखित व्यहोरा प्रमाणमा लिन मिल्ने भनी प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा १३क(१) मा उल्लेख भइरहेको छ। यसरी वारदातको तादात्म्यता स्कृप्ट राइटिङबाट स्थापित भइरहेको अवस्थामा स्कृप्ट राइटिङलाई प्रमाणको रूपमा लिन मिल्ने नै देखिन्छ। राष्ट्रसेवक कर्मचारीले सर्वसाधारण जनता वा सेवाग्राहीसँग रकम मोलमोलाई, सौदेवाजी गर्न मिल्ने हो, होइन? त्यसतर्फ अदालतले विचार गरेको देखिँदैन। स्कृप्ट राइटिङ व्यहोराले प्रतिवादीलाई रकम हस्तान्तरण गर्नु अगावै वार्ता र मोलमोलाई भएको देखिँन्छ जुन व्यहोरा प्रतिवादीले अन्यथा भन्न सकेका छैनन्। सङ्कलित प्रमाणको आधारमा निज प्रतिवादीले सेवाग्राहीसँग घूस/रिसवत रकमको मोलमोलाई गरेर निज सेवाग्राहीबाट प्रतिवादी सुरेन्द्रबहादुर थापाले घूस रिसवत रकम आफूले लिन मञ्जुर गरी लिएको देखिएको अवस्थामा गरिएको फैसला त्रुटिपूर्ण छ।</p>
--	--	--	--	--	---